

In de uitspraak “*Wee de mens, het zou beter voor hem zijn als hij niet geboren was*” citeert Jezus als het ware een bekende Joodse uitdrukking maar geeft haar een diepere betekenis (Mattheüs 26:24; Marcus 14:21). In deze woorden klinkt ontegenzeggelijk de rabbijnse formulering door die ook in de Mishnah en de Talmoed te lezen is: “*Het zou voor de mens beter zijn geweest als hij niet geschapen was dan dat hij geschapen is*”.

Wanneer we het verraad dat in Getsémané nauwkeurig lezen, merken we dat de uitspraak breder reikt dan Judas alleen <sup>1</sup>. De Schriftgeleerden en hogepriesters die Jezus hebben uitgeleverd, hebben immers hetzelfde gedaan - niet omdat Jezus hun rabbi was, want dat erkennen zij juist niet, maar omdat zij hem als medebroeder, als Joodse leraar, hadden kunnen erkennen en dat bewust nalieten. In de Joodse traditie was de band tussen de leerling (de talmid) en de meester (de rabbi) heilig; deze band breken gold als een van de zwaarste morele vergrijpen die ook maar denkbaar was. Waar Judas Jezus verraadde met een kus - een gebaar dat van oudsher genegenheid of verbondsbevestiging uitdrukte (1 Samuël 10:1) maar nu tot een instrument van verraad was geworden - verraadden de religieuze leiders hem met hun argumenten en kuiperijen. De methode verschilde, maar de kern was dezelfde: zij wezen iemand af wiens leerlingen zij hadden kunnen zijn.

Door de talmoedische uitdrukking te gebruiken, spreekt Jezus zijn toehoorders aan in hun eigen traditie. Hij zegt niet: jullie zijn slecht. Hij zegt iets wat voor een Joodse toehoorder nog harder aankwam: jullie hebben de zegen van jullie eigen bestaan tenietgedaan. Niet als vervloeking, maar als een diepe, bijna rouwmoedige constatering - over Judas, maar evengoed over allen die bewust kozen voor verraad boven trouw: wie zich afkeert van wat hem tot mens maakt, keert zich af van zijn eigen bestemming.



---

<sup>1</sup> De naam Getsémané (Gat Sjemané) is Hebreeuws/Aramees voor 'olijfpers' en verwijst naar de plek die ook de “Hof van Olijven” wordt genoemd.